

Oplata prenumeracyjna na Kronikę Wiadomości Krajowych i Zagranicznych, wynosi: a) w Warszawie rocznie: rs. 7. kop. 20 (złp. 48); o kwartalnie rs. 1 kopiejek 80 (złp. 12); miesięcznie kop. 60 (złp. 4.)

KRONIKA

Na prowincji w Królestwie z poczta rocznie rs. 12 (złp. 80); kwartalnie rs. 3 (złp. 20). W Cesarstwie zaś sama opłata co na prowincji w Królestwie, z dodaniem rs. 4 rocznie lub 1 kwartalnie za koperty.

WIADOMOŚCI KRAJOWYCH I ZAGRANICZNYCH.

Jutro, Ś. Józefa Kalasantego W. Wschód słońca o g. 3 m. 46. — Zach. o g. 8 m. 21.

Biuro Redakcji przy ulicy Krakowskie-Przedmieście w domu Nro 391, naprzeciw Saskiego placu.

Dzisiaj rano stopni ciepła 12, wczoraj w poł. ciep. 15 Wysokość wody na Wiśle stóp 1 cali 6.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

NAJJAŚNIEJSZY PAN, w skutku przedstawienia JO. Xięcia Namiestnika Królestwa, NAJMIŁOŚCIWIEJ dozwolił raczył powrócić do Królestwa Polskiego, wygnancom Antoniemu *Pigłowskiemu*, na zasadach NAJWYŻSZEGO Ukazu z d. 15 (27) maja 1856 r.

PRZEPISY

O DOSTAWIE PODWÓD OBYWATELSKICH W KRÓLESTWIE.

(Dokończenie.)

§ 51. Pułki i oddziały wojska, tudzież osoby mogące żądać dostawy podwód, chociaż zaopatrzone w karty drożne, nie mają jednak prawa brać same od mieszkańców podwoły, lecz powinny odnosić się o to do władz cywilnych; ażeby zaś dać tymże władzom czas potrzebny do zachowania właściwej kolei w dostawie podwód i zebrania ich z wsiów na miejsce naznaczone, wzmiankowane pułki i oddziały powinny wysłać naprzód kwartirjerów, dla uprzedniego zawiadomienia przynajmniej na jedną dobę tej władzy, która ma dostarczyć podwoły.

(Tamże § 33.)

§ 52. Podwoła nie może być użyta dalej jak do najbliższej stacji, ani też zatrzymywana w drodze więcej nad godzinę, za wyłączeniem wypadku w § 32 przewidzianego. Jadącym na podwodach obywatelskich za kartą drożną, nie pozwala się zbacać z traktu też kartą wskazanego.

(Tamże § 34.)

§ 53. Na każdej stacji etapowej powinna być zaprowadzona księga do zapisywania dostawianych podwód obywatelskich, podług dołączonego do niniejszych przepisów wzoru Nr. 4.

(Tamże § 36.)

IX. O wypłacie mieszkańcom należności za podwoły.

§ 54. W celu zapewnienia mieszkańcom akuratanego odbioru przypadających im należności za dostarczone podwoły, władze miejscowe, jako to: prezydenci i burmistrzowie miast, tudzież wóje gmin, obowiązani są utrzymywać przepisana na ten cel reskryptem Komisji Rz. S. W. i D. z d. 3 (15) października 1845 r. N. 39,972j20,424 kontrolę podług załączającego się wzoru Nr 5 i po oparowaniu jej przez właściwego naczelnika powiatu, wszystkie jej rubryki jak najakuratniej zapełniać wyrażnym wypisaniem: osoby woj-

skowej uiszczającej należność, — fundusz jaki, i za co mianowicie został udzielony, niemniej komu i w jakiej wysokości został wypłacony; — a zarazem przestrzegać, aby pokwitowania interessentów z odbioru należności były przez nich samych czynione. W razie zaś gdyby który z nich pisać nie umiał, aby znaki ich były stwierdzane po miastach przez świadka umiającego pisać, a po wsiach w braku takiej osoby, aby wypłata rzezona w obecności sołtysów miejsce miała.

(Rozporządzenie komisji rządowej spraw wewnętrznych i duchownych z d. 3 (15) października 1845 r. Nr 3997j20,424.)

§ 55. W razie przechodu przez miasta lub wsie takich oddziałów wojska, o przechodzie których naczelnicy powiatowi nie mają wiadomości, — prezydenci i burmistrzowie miast, tudzież wóje gmin, obowiązani są natychmiast donosić o tem właściwemu naczelnikowi powiatu przy wyjaśnieniu, jaki pozostawiony został przez też komendy fundusz na opłacenie podwód; — pozostawione zaś pieniądze, powinni niezwłocznie użyć na zaspokojenie mieszkańców, którzy dostawili podwoły.

(Tamże.)

§ 56. Pomocnicy naczelników powiatowych, udając się na rewizję kass miejskich, powinni także rewidować księgi o jakich wyżej w § 54 mowa, i dowiadywać się od mieszkańców; czy nie mają jakowej pretensji z tytułu dostaw wojsku czynionych; a w razie zachodzących jakowych pretensji, powinni oświadczać skargi mieszkańców naczelnikom powiatowym, a dalszych zarządzeń.

(Tamże.)

§ 57. Naczelników powiatowych obowiązkiem jest, kontrolę w mowie będącą perjodycznie co pół roku rewidować i poświadczać, — a w razie wykrycia jakiej niedokładności w kontroli, lub nadużycia ze strony władz miejscowych; udzielać winnym napomnienia, lub przedstawiać ich do odpowiedzialności w miarę stopnia ich winy.

(Tamże.)

Przepisy niniejsze Rada administracyjna na posiedzeniu swem z d. 22 kwietnia (4 maja) 1858 r. zatwierdziła.

Sekretarz Stanu, J. Karnicki.

— Wczoraj krajowa wystawa sztuk pięknych zaszczyconą została odwiedzinami JW. jenerała-

adjutanta *Paniutina*, Zarządzającego częścią cywilną w Królestwie Polskim, któremu towarzyszyli: JW. radca tajny *Muchanow*, dyrektor główny Kom. R. S. W. i D. kurator okr. nauk. Warszawskiego; JW. radca tajny *Eljaszewicz* dyrektor kancelarii JO. Xięcia Namiestnika; JW. radca tajny *Laszczyński*, gubernator cywilny gub. Warszawskiej, oraz wielu dygnitarzy tak wojskowych jak i cywilnych. Grono osób na tę uroczystość zaproszonych, składało się ze znakomitszych tutejszych obywateli i protektorów sztuk, redaktorów pism, literatów i artystów. Wystawa ta nadspodziewanie bogata i pięknie ułożona, ogólne zyskała pochwały; zwłaszcza gdy zwrócimy uwagę na krótki przeciąg czasu w jakim ułożona została. Znajdują się tam obrazy wszelkich rodzajów i wszelkich rozmiarów, żaden z tutejszych artystów nie odmówił współdziałania, liczba jednak znajdujących się tam obrazów znacznie zwiększoną zostanie, skutkiem spodziewanych z zagranicy nadsyłek. Uważając tę nową instytucję za szczególnie użyteczną i pomocną do krzewienia się sztuk u nas, pilnie śledzić będziemy za jej postępem, i wkrótce obszerniejsze damy sprawozdanie o pracach tam wystawionych.

— Z dniami dzisiejszym otwartą została Wystawa krajowa sztuk pięknych w lokalu pod N. 11, na rogu ulic Krakowskiego-Przedmieścia i Królewskiej na I szém piętrze, codziennie od godziny 11ej z rana do 7ej po południu, za biletami wnijsćia po kop. 15 od osoby, a kop. 7½ od dzieci. Artysty Warszawscy zapraszają równocześnie wszystkich kolegów, tak w kraju tutejszym jako też w Cesarstwie zamieszkałych, oraz artystów w sąsiednich krajach bawiących, aby raczyli nadsyłać prace swoje na tę wystawę. Korrespondencje przyjmują się franco pod adresem Wystawy.

Korrespondencja Kroniki.

Wrocław dnia 25 czerwca 1858 r.

F. Stare przysłowie, że na świętą *Małgorzatę* rozpoczyna się lato w bieżącym roku bynajmniej nie zawiodło; mamy lato całą gębą, jak się to mó-

SODALIS MARIANUS.

POWIEŚĆ HISTORYCZNA

ZE STARYCH XIĄG I PAPIERÓW SPISANA,

przez

Zygmunta Kaczkowskiego.

(Ciąg dalszy).

(Patrz Nr. Kroniki 170.)

Powiadano, że jakiś saski jenerał bluźnił Matce Najświętszej w kościele, to że obrazy święte zrabował u Panny Marji, — to znów że chciał kościoły zamykać albowi też rabować, — że go więc za to wyzwał polski młodzieniec na rękę i zabił. Chciano więc widzieć tego zwycięzcę, chciano go obnosić po mieście, — ledwie go wydarł z rąk pospólstwa kasztelan i zaprowadził na górę.

Ale ledwie co weszli na salę, przybieżano i tam za nimi. Wprawdzie służba kasztelana, nietylko dość liczna, ale do tego wojskowa, poobsadzała wszystkie drzwi główne; — aleć poprzybiegały osoby, których trudno było nie wpuścić. Jakoż w ten moment znalazł

się tam starosta grodzki i podkomorzy krakowski, urzędnicy i szlachta, ba i pany niektóre — a każdy pyta z osobna: co to i jak to? A który z nich już się dowiódł, nuż zaraz tego przesławnego zwycięzcę w ramiona, nuż wypytywać i znowu chwalić. Aż tu niebawem wpadają i dwaj ojcowie od św. Piotra, nauczyciele Jurcia. Kiedy ich młodzieniec obaczył, trochę się zmieształ, bo pomimo wszystkich pochwał od innych, od nich się przecieź nie spodziewał pochwały i wątpił wcale o przebaczeniu. Jakoż byłby go pewnie nie dostąpił, gdyby to było przed bitwą: ale po bitwie... kiedy już się tak stało... rzekli ojcowie, schyliwszy głowy: Niechaj się wola Boga dzieje na wieki! Ale się przecieź nie mogli długo w tej powadze utrzymać i puściwszy wodze swojemu sercu, byli może najlepszej myśli ze wszystkich. Mieli się też czem rozweselić, boć to był ich wychowaniec, — zwłaszcza że była rzecz taka, iż z tej tam bitwy mogła się cieszyć i osoba najświętsza. Pokazało się bowiem, że młody Fleming ani został zabity, ani nawet raniony, jeno dostał płazem w twarz tak silnie, że utracił przytomność i z nóg się zwałił. Gębą zgrzeszył, na gębie został skarany, — a już to wola w tém była

Boska, że upadając, prawą rękę wywichnął, a może nawet i złamał. Wielka tu tedy i niezmaczona niczem była dla wszystkich pociecha, a już dla ojców nauczycieli jakby godzinka raju na ziemi. Przyjechała też i xiężna wojewodzina, wojewoda sendomirski i kasztelan sieradzki, każdy ciekawy bez miary, a już xiężna najwięcej. Sfrasowała się ta zacna matrona na razie, że taki przecieź przyszło do krwawego spotkania, ale się potem rozweseliła. Przystąpiła do zwycięzkiego młodzieńca i rzecze:

— Przecież es mnie nie posłuchał! Oj co to ta krewkość nie może u tej naszej młodzieży! No, ale kiedy Pan Bóg tak pokierował, to jeno chwalić Go za to, jak i za wszystko, a waszności gratulować tém bardziej, że to co ci tak wielką przyniosło chwałę, nie przyniosło nikomu zbyt wielkiej szkody.

A wojewoda sendomirski, jako to mąż bardzo waleczność ceniący, ba i sam jeszcze wojenny pomimo wieku, tak się był rozradował, że i stolnikowicza i OO. Jezuitów wycalaował jak dzieci; a w końcu rzekł:

— Kiedy nas Pan Bóg taką piękną obdarzył wiktoryją, która milsza mojemu sercu jak lada jaka bitewka, godzi się też nią rozwese-

wi, lato nie szlaskie, nie europejskie, ale takie co do upałów za równo stanąć może z latem pod zwrotnikami 24 stopnie w cieniu, czy to nie okropne? Policja oko na wszystko mająca, pod karą pieniężną, lub w razie braku gotówki, pod karą cielesną przykazała, żeby właściciele kamienie kilkakrotnie na dzień pokropić kazali wodą chodniki i połowę gościńca, ale tu nowa bieda, bo trudno już o wodę, trudniej daleko jak o piwo, wino lub wódkę, a stróże bojący się nadzwyczaj owych ludzi z czerwonym kołnierzem, odwilżają territorjum swoje tem, co leniwy toczy się po rynsztokach. Jakie z tój manipulacji bywają wyziewy łatwo można sobie wyobrazić; nie poprawiają bynajmniej powietrza i tak niezbyt u nas już czystego, a jeśli chwilowo mniej po ulicach kurzu, to tem więcej niechlujstwa, z czego zresztą Wrocław po wszystkie czasy słynął, a zapewne i nadal słynąć będzie. Jeżeli Paryż występuje pod starożytną nazwą Lutetia, to i nasze miasto słusznie powinno upominać się o ten sam przydomek, bo ze wszech miar jemu się należy.

Ale dość tych brudów, czytelnika polskiego zapewne mało lub wcale nie obchodzących, przejdźmy do innego przedmiotu, np. do wełny, która jako targ już skończony, ciągle jest towarem bardzo żądanym, a w chwili kiedy się to pisze i w Warszawie niezawodnie wielce zajmuje i kupujących i sprzedających.

Co do obrotu targu naszego, był on jak już doniosłem o tem, nad spodziew pomysłnym. Mówiono wprawdzie że to niczego nie stanowi, bo czy potrzeba wielka czy mała, wełna szlaska zawsze jest i będzie pożądana, ale mimo tego, mimo obawy że inne targi mniej korzystny pokażą skutek, wiadomości ze wszech stron brzmią jak najlepiej. Z *Budyszyna saskiego* piszą po d. 10 b. m., że targ nadzwyczaj był ożywiony do tego stopnia, że do 11ej godziny z rana cały przywóz już był sprzedany, chociaż przewyższył przeszłoroczny. Ceny o talar na kamień tylko różniły się od przeszłorocznych, a mierna ta w stosunku strata, bynajmniej nie zraziła obywateli którzy chociaż przystąpili do dzieła. Do *Drezna*, gdzie targ odbył się dnia 11 czerwca, przywieziono nieco mniej jak w zeszłym roku wełny, bo wtedy było przeszło 11,000 kamieni, ale sprzedaż również szybko uskuteczniła się, bo jak w Wrocławiu i w Budyszynie tak i tam ilość kupców taka była wielka, jak chęć nabywania. *Targ poznański* dla sprzedających nie mniej był zadowolniającym, jak korespondent wasz na miejscu będący, oraz o przybyciu *Syrokomi* (którego dzienniki nasze podług zwyczaju na *Syrokante* przechrzcili) i o *pożarze w Buku*.

W czasie, kiedy handel na nowo ożywiać się zdaje i *literatura* wypuszcza niektóre kwiateczki. Jeden z nich pod tytułem: *Człowiek i ludzie do charakterystyki narodów europejskich*, *pióra Bogumila Goltza* (żyjącego jak mi mówiono w okolicach Torunia) dostał się, choć w części tylko do rąk moich, a woń jego taka osobliwa, że zaznajomiwszy się bliżej z nim, nie potrafiłem oprzeć się

chęci pokazania go i czytelnikom a raczej czytelniczkom polskim. Wprowadzić go w całej okazałości swój, nie jestem w stanie, bo styl autora taki szumny, taki napuszony, że niepodobna wierzyć oddać jego myśli w przekładzie; spróbuję jednak, prosząc najprzód o przebaczenie względem przetłumaczenia, a teraz słuchajcie zdania pisarza niemieckiego tyczącego się — *Polek*.

„Włochów, Francuzów, Hiszpanów i Polaków ułomkowo tylko znamy kiedy nam zbywa na dokładnem, żywym wyobrażeniu o kobietach tychże narodów.

Polek ze świata arystokratycznego, piętnuje wdzięk już to naturalny, już przymuszony, a nawet nieco rozwiądry, wynikający mniej z owego „esprit“ francuzkiego, jak z patetyczności fantastycznej, melancholizno-sangwinicznej, która chwilowo tylko przybierając formę plastyczną, objawia się jednym rzutem oka, jednym westchnieniem, jednym zresztą giestem, malując wtedy powabną patologję ducha, bezkształtne marzenie, ale zarazem i w mgnieniu oka przemienić się potrafi w namiętność od stóp do głowy uzbrojona.

Istoty obdarzone owym wdziękiem nowożytno skomplikowanym, zmysłowo-mystycznym, władają wszelkimi środkami fizycznymi, aby to w czem celują nad innemi i skutecznie wyprowadzić na scenę. Do nich należą rysy twarzy misternie wymodelowane i nadzwyczaj ruchliwe, wyobrażające z dziwną łatwością i ścisłością, z dowcipem prawdziwie artystycznym, najsubtelniejsze odcienie przemieniającego się stanu duszy, miny z szybkością błyskawicy głęboko uderzające, lub tylko leciutko telegrafujące ten chwilowy ustrój duszy od najniższej do najwyższej nótę, głos mięciutki i melodyjny, przewybornie towarzyszący tymże minom w metamorfozy obfitym, zresztą wymowa narzeczka polskiego w spółgłoski tak bogatego, które co do siły i dźwięczności, śmiało stać może obok delikatności francuzkiego, lub melodyjności włoskiego języka.

Północne nie francuzki ale hiszpanki, zwykle zaopatrzone w ciemne z ślicznymi rzesami oczu, pełne fantazji i pewnej tęsknoty, przekształcające się z największą łatwością na arabskie, na włoskie lub na wszelkie inne na tym świecie znajdujące się podług potrzeby, a za pomocą których również służyć mogą za model do Magdaleny Gwidona Reniego, jak i do zemsty chciwej Medei, do Aspazji, Heloizy lub Klorindy.

Jeden z głównych wdzięków Polki arystokratycznej, wdzięk oryginalny i prawdziwie zachwycający, jest jej kibic mięciuchna, giętka, oraz i wzrost nie przechodzący miary i granic elegancji. Tenże ostatni nie skrzywdzony ani zeszcpecony sznurówką a w kosztowne, ciężkie materje odziany, pokazuje taką subtelność idealną a zarazem i zachwycającą, porywającą, że najmniejszy ruch nacechowany jest nie tylko wdziękiem niepospolitym, ale i bującym życiem.

Do zbroi Ewy polskiej należą jeszcze rączka

delikatna, pulchna, bielutka, u starych kobiet nawet przez ciągle noszenie rękawiczek i wstrzymywanie się od wszelkiej pracy (o ty oszczercol!) cudnie zakonserwowane, następnie nóżka maleńka, wąziutka, z wysoką piędzią a piętą bynajmniej nie występującą, tulącą się w białym atlasowym trzewiczku Warszawskim, który nie mając napiętki, wdziawa się jak pończocha, co do elegancji przewyższa nawet wyroby paryskie.

Zastanowiwszy się nad tem wszystkim, nie trudno wytłumaczyć sobie, dla czego Polak w ogólności dorodny a żywy z natury, nietylko wiele dla płci pięknej swego kraju pokazuje galanterji konwencjonalnej, ale że kobiety potrafią wzbudzić w nim takie natchnienie, taką namiętność, które dziś chyba na półwyspie Pyrenejskim jeszcze napotykaemy. Nie rzadkiem jest to zjawiskiem, że Polak chociaż otoczony gronem wnucząt, względem obchodzenia się z połowicą swoją, służyć może za wzór grzecznego i uprzedzającego małżonka.

Druka wiązecka wprawdzie nie napisana tak szumnym stylem jakim oznacza się pan Goltz, ale użyteczniejsza podług mego zdania, jest *Przewodnik przez Tatry*, w Nissie wyszły. Dziełko to obejmujące 5 arkuszy druku, i mapą zaopatrzone, zaleca się głównie przez praktyczność swoją, a bezwątpienia niejednego zachęci do odwiedzenia strony, gdzie podług mniemania Niemców, wprawdzie bujają niedźwiedzie, wilki i napół dzieci jeszcze gorale, gdzie z głodu można umierać, a rozmowa z człowiekiem niepodobna, która jednak tyle zawiera w sobie cudów, że warto poświęcić tymże i trudu i pieniędzy. Gdybyśmy mieli w niemieckim języku dobry opis okolic Ojcowy, jeden i drugi Niemiec skierowałby może kroki swoje ku tej stronie, gdzie znaleźć może więcej daleko, jak dziś w nieznanomości tego co jest w Polsce, spodziewa się. Ktokolwiek dla rozrywki wyjedzie stąd, leci ku południowi lub ku zachodowi; spytać się kogo z nich: *A czemuż nie na wschód?* z zadziwieniem lub z litościwym uśmiechem rzecze: *A cobym tam robił?* Bolesną prawdziwie jest rzeczą, że Polska tak mało znana jeszcze na zachodzie, że po większej części tyle tylko o niej wiedzą, że ztamtąd przychodzą owe imperjaliczki, na które i niemiec i francuz z upragnieniem czeka. Do schwywania tych żółciaków rozmaitych używają środków, między innemi szylców z napisem polskim, zwykle tak błędnym, że trudno domyśleć się, co on ma znaczyć. Przy jednym sklepie tutejszym wisi naprzykład tablica, gdzie czytać można: ...z samego miejsca prowadzonych i t. d. Na danym wzorze niezawodnie stało *miejsca*, ale artysta niemiecki, przekonany, że między *e*, a *k*, nie ma różnicy, zamienił jedne na drugie. Koroną wszystkiego w podobnym rodzaju jednak było doniesienie polskie w *Gazecie Szlaskiej* umieszczone, które jako wielką osobliwość *Kronika* w Nrze 145 powtórzyła.

Franciszek Palacký, najznakomitszy dziejopisarz i filolog czeski naszych czasów, bawił tu przez niejaki czas, celem poszukiwania po biblio-

lic. Kto tu więc jest w tój sali, xiądz czyli żołnierz, pan albo sługa, wszystkich zapraszam na obiadek do siebie. A wy ojcowie święci, którzy nam takich wychowujecie młodzieńców, zróbcież tę łaskę swojemu słudze i przyjdźcież wszyscy *virilim*.

Tedy się ojcowie zbliżyli do niego, dziękowali za affekt, zaprosiny przyjęli, ale znowu nawzajem prosili na mszę świętą do siebie, którą na podziękowanie Panu Bogu za uchwowanie w całości stolnikowicza chcieli zaraz odprawić.

Jechali więc wszyscy zaraz do kościoła, w którym odprawiło się nabożeństwo, choć niby ciche przez wzgląd na to, żeby się król o to nie zgniwał, jednak z wielką frekwencją ludzi wszelkiego stanu i pobożnych mieszczan krakowskich. A już Jurcio był na tęp nabożeństwie jakby tryumfator: gdyby był tatarów lub szwedów od oblężonego miasta odpędził, toby go także lepiej nie czczono, taką mu to spotkanie przyniosło u wszystkich estymę. Klaniało mu się, ustępowano z drogi w kościele, szeptać sobie po cichu: oto nasz zacny *Sodalis*! oto obrońca wiary i czci narodowej! — aż się młodzieniec rumienił i w swój

skromności ledwie sam wiedział, jakim sposobem przyszedł do tego.

Ale cóż to z tego wszystkiego, kiedy śród tego szczęścia oczekiwało go już gotowe tak ogromne zmartwienie? Ledwie bowiem się nabożeństwo skończyło, przyjechał rotmistrz, przywożąc ową straszliwą wiadomość o napadzie żołnierstwa na dom jego ojca. Juruś kochał swojego ojca do uwielbienia, więc na tę wiadomość jakby kto góry lodowe zwałił na niego. Nie poszedł też już do Morsztyna na ucztę, kroku nigdzie nie zrobił, tylko zaraz siadł z rotmistrzem na wózek i jechał. — Kiedy się rotmistrz o tęp jego zwycięztwie dowiedział, bardzo się niem uradował, ale niebawem znow się zasmucił, a pomyślawszy trochę, rzekł:

— Ot! jak się to życie ludzkie tu plecie! To kwiat, to kolec; to zwycięztwo, to klęska! Aleć to wielka w tęp jest nauka dla ludzi, żeby też w żadnym szczęściu nie zapominali o Bogu, którego woła święta niech się dzieje na wieki.

IV.

Przyjechał młodzieniec do rodzicielskiego domu, — wbiega do wielkiej komnaty, — a

tu ojciec leży na katafalku. Wielkaż to żalność dla syna! Rzucił się też nieborak na kolana przy trumnie, a wybuchnąwszy rozgłośnym płaczem, prawie odszedł od zmysłów...

Widząc to rotmistrz, już go i nie pocieszał. Bo i jak tu pocieszać, gdzie żal tak ludzki, a lży najsprawiedliwsze ze wszystkich? Postać więc chwilę, podumał smutno, a nareszcie o bernadyna zapytał. Przystąpił do niego stary sługa i rzecze:

— Xiądz gwardjan poszedł do kościoła, aby się do pogrzebu sposobić.

— Cóżście uczynili?

— Ot! tak jak nic! — odpowie sługa z westchnieniem, — przez Nidę ani myśleć się dostać, tak straszliwie wezbrała. Niemasz więc z klasztoru nikogo. A i z tęp strony tylko dwóch xięży przybyło, a panów nic, bo już po tęp rabunku boi się każdy i nosa za drzwi wychylić. Jeszczeż do tego ta słota ciągła, to roskał wielka po drogach i nie trwożliwych wstrzymuje.

— Pieniędzy nic? — zapytał rotmistrz.

— Ej! gdzie tam panie! — odrzuci sługa, — przetrzęśliśmy wszystkie komórki, a i groszaśmy nie znaleźli. Xiądz gwardjan miał jedno jednego tynfa przy sobie. Myśmy zrobili

tekach materiałów do historii swego kraju.—
Wszelka nasza jak się zdaje, niezadługo straci
jeden z głównych filarów swoich w osobie pro-
fessora *Frerichsa*, który jako następca *Schön-
leina*, ma przenieść się do Berlina. Na jego miej-
sce jak słyhać przeznaczony professor *Leberl*
z *Zürych*. Xiążę arcybiskup nasz w tych dniach
wyjechał do Cieplic czeskich.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Telegramy.

London 28 Czerwca. (Po południu). W tej
chwili nadeszła wiadomość z *Bombay* d. 5 b. m.
donosząca urzędownie, że pułkownik *Rose* w dniu
23 maja zdobył *Calpee* bezoporu. Uciekający nie-
przyjacieli stracił działa, słonie i wszelką amuni-
cję. Gwaliór zostało zrabowane przez powstań-
ców. Naczelnym wódz *Colin Campbell* w dniu
26 b. m. zajął *Illihabad*. Na południe *Maratów*
rozbrojenie postępowało bardzo trudno. W kró-
lestwie *Oude* niepokój trwał dotąd i po-
wstańcy zagrażają znowu stolicy *Lucknow*, która
jednak dostatecznie broniona jest przez silny gar-
nizon. (Pr. St. An.)

A M E R Y K A.

New York 11 Czerwca. Wczoraj przedstawi-
one zostały kongressowi ze strony prezydenta ra-
porta w przedmiocie mormonów. Między innymi
depeza gubernatora *Cumming* w której on do-
nosi o swoim wejściu do miasta wielkiego stó-
nego jeziora, i przyjęciu go ze strony *Brigham*
Young i mieszkańców, nakoniec o swoim for-
malnem zainstalowaniu jako gubernatora tego
terytorjum. Został on z wielkiem uszanowaniem,
a nawet bardzo przyjacielsko przyjęty. Mormoni
opuszczają swoje dotychczasowe siedziby i odda-
lają się na południe ku *Sonorze*.

— Posiedzenie kongressu w dniu 9 pod wielu
względnymi względami było nader ważne. Obie Izby postano-
wiły odroczyć się ostatecznie w d. 17. Postano-
wiono udzielić wsparcie rozmaitym przedsięwzię-
ciom poczt parowych, mianowicie między *New*
York i *Liverpool*, tudzież między *New York* a
Brest i *Havre*. W kongressie postanowiono 10
paropływów zamiast 5 dla wód chińskich, zbudow-
wać, tudzież 10 statków kanonjerskich i 4 paro-
pływy dla mórz północnych. Prezydent otrzymał
pełnomocnictwo zaciągnięcia pożyczki milion dol-
larów na 6 pCt. na budowanie tych statków.
W ogóle przez postanowienia tegorocznych po-
siedzeń marynarka wojenna parowa Stanów Zje-
dnoczonych została o 25 nowych statków powię-
kszoną. Z drugiej strony znów projekt senatu,
wyznaczenia 1,288,000 dol. na fortyfikacje, od-
rzucony został w kongressie.

W d. 10 czerwca zatwierdzony został w kon-
gressie projekt niżenia opłaty od listów za odle-
głość mniejszą niż 3000 mil do 5 centów a za wię-
kszą odległość do 10 c. Członkowie kongressu
nie będą mieli na przyszłość przywileju posyła-
nia wszelkich swoich korespondencji bez żadnej
opłaty pocztowej (w Anglii także od czasu wpro-

wadzenia opłaty 1 penny od listu, członkowie o-
bu Izb parlamentu zrzekli się podobnego przywile-
ju). Warunek żeby wszelka przesyłka pocztowa,
wyjawszy dzienników stale abonowanych, ulega-
ła przymusowemu frankowaniu ze strony wysyła-
jącego, zostały także uznane w postanowieniu. Na-
koniec upoważniono jeneralnego pocztmistrza do
przedsięwzięcia stosownych środków, aby poczta
do *Kalifornji* i napowrót mogła odbywać drogę
lądową w ciągu 30 zamiast 38 dni.

Z centralnej Ameryki mamy nieco obfitsze wi-
adomości. I tak rząd tutejszy miał zawiadomić pre-
zydenta *Martinez* w *Nicaragua*, że Stany Zjedno-
czone obstają przy zatwierdzonych traktatach i
nie pozwolą aby droga przez międzymorze popa-
dła w ręce francuzów. Z drugiej strony słyhać,
że lord *Derby* ma odwołać posła angielskiego lorda
Napier i specjalnego ministra do spraw środ-
kowej Ameryki, *sir G. Ouseley* i dotychczasowy
system angielskich pretensji i interwencji w Ameryce
przez zupełne usunięcie się od tych spraw za-
stąpić. (?)

— Względem odkrycia znacznych pokładów
złota na wyspie *Vancouver* (na zachodzie pół-
nocnej Ameryki, na północ terytorjum *Oregon* i
Kalifornji w posiadłościach angielskich) raporty
jakie mamy przed oczyma zgadzają się że te ko-
palnie nie ustępują w bogactwie kalifornijskim.
Dotychczas znaleziono złoto nad rzeką *Thompson*
i w wielu innych punktach. (Neue Pr. Ztg.)

A N G L J A.

London 27 Czerwca. Zajęcia polityczne może
jeszcze panują w kółkach ministerjalnych, ale
w całym Londynie nikt o tem ani myśli, wszyscy
zajmują się tylko położeniem higienicznem miasta
i patrzą niespokojnie na tę ogromną *Tamizę*, która
toczy nurty czarnych nieczystości i zepsutych
szczątków. Obawy nie są próżne; niezdrowe, za-
bójcze wyziewy podniecane są gorącymi zwrotni-
kowemi, a jednak bardziej jeszcze obawiamy się
tych ciepłych a burzliwych deszczy, które znoszą
z sobą zaraźliwe wyziewy.

Co tylko bogate ucieka na wieś i w okręgu sto-
licy nie ma prawie życia. Wszyscy przypomi-
niają sobie okropności zarazy r. 1660.

Parlament słusznie niepokoi się, domaga się nie-
zwłocznego zarządzenia, ale na nieszczęście obrzy-
mie prace jakich wymaga odprowadzenie do mor-
za tych nieczystości, jakie pochodzą od 3-miljo-
nów mieszkańców, nie mogą się improwizować na
prędce. Zagrażają ministrom, że na nich spadnie
odpowiedzialność nieszczęść, jakie wszyscy prze-
powiadają i przewidują. Błagają ich aby oczyścili
miasto, a szczególnie aby zamknęli posiedzenia
Izby prawodawczej i mogli się udać gdziekolwiek
bądź, byle nie pozostawać w *Londynie*.

Taki jest obraz jaki dziś przedstawia parlament.

Nikt nie myśli o kwestjach gabinetowych, nie
ma już nawet czterechset członków Izby w stolicy,
a i ci wieczorem oddalają się, aby odetchnąć mniej
zepsutem powietrzem.

P. Disraeli zobowiązał się przyspieszyć koniec

ani temu, ani też tamtemu do tego. Rotmistrz
w swém życiu nie mało ludzi sam przypro-
wadził ku śmierci, ale ich nigdy nie grzebał.
A stolnikowicz umiał się jeno przy pogrzebie
pomodlić. Radzą więc tędy i tędy, ale im to
wcale nie idzie...

Aż tu przez drzwi otwarte wszedł jakiś
szlachcic do tej komnaty. Zajęci swoją nara-
dą w dalekim kącie, ani go nie poznali. A był
to mąż dosyć słusznego wzrostu, niby trochę
zawiedły, ale barczysty i silny. Był już
trochę podżyły, ale czarny jeszcze jak
kruk, ezuprynę miał podgoloną po polsku,
wąs zawieszisty, nos orli, twarz bardzo białą,
a na niej świeże jak u młodziana rumieńce.
Ubrany był po polsku, ale zmoczony powyżej
pasa i tak schlastany błotem ciekącym i pia-
skiem, jakby tu brnął przez jakie morze błot-
niste. Szlachcic ten miał twarz niby wesołą,
a na niej uśmiech jakby wrodzony, lecz kie-
dy wszedł do tej komnaty i katafalk obaczył
załamał ręce jakby w największym bólu i ni-
by w ślup się zamienił. Opuścił potem ręce,
przystąpił do samej trumny, wpatrzył się
w nieboszczyka, a pokiawszy głową, rzekł
z wielkim bólem:

posiedzeń, jeśli opozycja zechce zostawić gabi-
net w spokojności.

Wczoraj wieczorem odbyło się posiedzenie ra-
dy ministrów w mieszkaniu lorda *Derby* przy *St. James Square*.

Jednem z najbardziej ożywionych miejsc w sto-
licy, jest obecnie sąd rozwodowy. Co dzień przy-
najmniej po 10 małżeństw otrzymuje wyroki roz-
wodowe, a zawsze jeszcze parę set par żądających
podobnego wyroku, pozostaje na liście zaległości.

— W *Court Journal* czytamy:

„Spodziewać się możemy, że posiedzenia parla-
mentu wkrótce się skończą, a przynajmniej że
nie rozciągną się dalej jak do pierwszego tygod-
nia sierpnia. Poranne posiedzenia odbywające się
obecnie trzy razy w tygodniu, zapowiadają pręd-
kie zakończenie posiedzeń prawodawczych.

(*Neue Preussische Zeitung*).

F R A N C J A.

Paryż 26 Czerwca. Rząd francuzki nie może
być dotąd zadowolniony z postępu konferencji.
Austria i *Porta* dotąd nie uczyniły najmniejszego
nawet ustąpienia w przedmiocie mieszanej kom-
missji, której ustanowienie zaprojektowała Fran-
cja. Mówimy mieszanej kommissji, ponieważ każ-
da rzecz potrzebuje nazwiska i rozumiemy pod
tem ową korporację polityczną, złożoną z molda-
wian i wołochów, która miałaby reprezentować
zasadę połączenia Xięstw *dunajskich* i posiadać
władzę prawodawczą i wykonawczą. *Francja* i
zgodnie z nią mocarstwa, utrzymują, że podobne
zarządzenie czyniąc ile możności zadość życze-
niom *Rumanów*, położyłyby koniec wszelkiej agi-
tacji. *Austria* i *Porta* utrzymują znowu, że to by-
łoby wyraźnem ubliżeniem władzy lenno-monar-
chicznej sultana i że z tego wyniknęłyby coraz
nowe zakłócenia. Zachowanie się reprezentantów
Anglii i *Prussji*, było dotąd tylko obserwujące i
czekające, ale we *Francji* wiele nadziei żywią
sobie z tak zwanych wyprężonych stosunków mię-
dzy *Austrią* i *Prussami*, i z kłopotów jakie *Anglja*
ma w *Indjach*.

Pogłoski o missji *generała Espinasse* do *Bosnii*
i *barona Brénier* do *Włoch*, były zupełnie bez-
zasadne.

— *Korrespondent paryżki Gazety Krzyżowej*
pisze:

„Rozumie się samo z siebie, że mianowanie xię-
cia *Napoleona* ministrem *Algierji* i osad, jest cią-
gle przedmiotem wszystkich rozmów. Pomiedzytą
pozycją, a namiestnikostwem cesarskiem w *Afryce*,
pod względem świetności zachodzi wielka
różnica i prócz tego, jest to rzeczą niezwyčajną,
żeby tak bliski krewny cesarski był ministrem.
Ale zdaje się, że nie było żadnego innego środka,
ponieważ xiążę *Napoleon*, jako namiestnik cesar-
ski pod takimi tylko warunkami chciał udać się
do *Algierji*, których przyjąć nie było można, a
Cesarz nie chciał dłużej zostawić zdolności i talen-
tów administracyjnych swego kuzyna bez użytku
dla kraju. Nawet przeciwnicy xięcia niemogą za-
przeczyć, że on jest wysoko naukowo wykształ-
conym i rozumnym człowiekiem i od tej chwili

składkę pomiędzy sobą, ale się nazbierało je-
no trzydzieście szostaków. Podstarościemu
sasi szkatułkę wymietli, że i tu lepiej nie za-
mieciono. A arendarza i zębami nikt nie u-
gryzie, chociaż dobrze podszyty. I tak przy-
dzie naszego paniska jak ostatniego żebraka
pochować! Bo i patrzno jegomość! ledwie tu
kilkanaście świeczek się śwędzi, trumna od
siekiery jeno kobiercem zakryta, nie będzie
więcej jak czterech xięży, aże wstyd będzie
przystąpić do tego murowanego grobu, w któ-
rym ściany z marmuru, a wszystkie trumny
z samego srebra!

— Hml — rzecze rotmistrz, — chodź jeno
ze mną, pójdziem do arendarza.

Poszedł i długą chwilę zabawił. A kiedy
wrócił, zastał już *Jurcia* utulonego cokolwiek.
Stał niebożatko przy trumnie, oparł się o nią
jakby się nie mógł utrzymać na nogach, a był
blady jak śmierć. Przystąpił tedy rotmistrz
do niego, wziął go na stronę, aby się nad po-
grzebem naradzić. Dopieroż się dowiedział
nieszczęśliwy młodzieniec, że był tak biedny,
iż nawet nie miał za co ojca pochować.

— Boże mój, Boże! — wołał on wtedy, —
i cóż ja tu pocznę nieszczęsny!

— I wzięli radzić. Aleć twardo szła rada, bo

— Hej! hej! Bogusiul jużes i ty nas opu-
ścił!..

A tu mu lzy jak strumienie popłynęły po
twarzy. Obaczywszy go obadwa radzący, za-
raz też i poznali. Skoczy do niego *Jurcio*, wo-
łając z cicha:

— Dobrodzieju mój! patrz! jaki ze mnie
sierota!

— Pachole moje kochane! — odpowie mu
ów gość niespodziany, biorąc go w swoje ra-
miona, — otóż cię Pan Bóg doświadczył!

I popłakali się obadwa jak dzieci.

Rotmistrz zaś, stojąc na boku, przypatry-
wał się temu gościowi bardzo ciekawie, bo
niby go znał gdzieś, a przecież nie mógł so-
bie przypomnieć. Aleć i musiał nareszcie go
poznać, bo to był *Jmć Pan Bobrownicki*, mie-
cznik na teraz stężycki, sąsiad stolnika przez
Nidę i przyjaciel od serca — a czasu wojen
dawniejszych towarzyszył rotmistrza z jednej
chorągwi. Witali się więc bardzo serdecznie
a rotmistrz mówił:

— Ale cóż się to z tobą stało, mój panie
Janie, żeś się tak brzydtko uwalas?

(*Dalszy ciąg nastąpi*).

nikt nie będzie mógł oskarżać osobistych uczuć... dla Cesarza, albo przypisywać mu opozycyjnych skrytych myśli.

Moniteur donosi, że członek Instytutu pan Coste miał z Cesarzem w St. Cloud długą rozmowę, o doświadczeniach czynionych w przedmiocie sztucznego zapłodnienia na nowo ostryg na brzegach morskich francuzkich.

Donoszą, że Cesarz w tym roku ze swoją małżonką odwiedzi zamek Arenenberg w Szwajcarii, w którym, jak wiadomo, jego matka królowa Hortensja długo zamieszkiwała.

W dniach 22, 23 i 24 b. m. odbywały się w Lyonie rozprawy w procesie przeciw tajemnemu towarzystwu pod nazwą Comité révolutionnaire de Lyon. Już w listopadzie 1857 r. uwaga władz zwrócona została przez rozmaite nieroztropne wyrażenia.

Paryż 27 Czerwca. Musimy sprostować nieco wczorajszą wiadomość co do p. Alfreda Blanche, który w nowym ministerstwie Algierji i osad, obejmie sekretarstwo jeneralne, które piastuje w ministerstwie stanu, a skład dwóch dyrekcji w nowym ministerstwie, pozostaje taki sam jak był w osobnych wydziałach, które się na ten ostatni złożyły.

Niemozna jednak zaprzeczać, że wiele umysłów trwożliwych i zawsze gotowych zamurować się w status quo, lęka się bardzo obecności w radzie Jego Ces. Mości młodego xięcia, o którym wszyscy sądzą, że reprezentować będzie w tej radzie idee śmiałego liberalizmu.

Trudniejszym w praktyce zdaje nam się być utrzymanie w rozdzieleniu dwóch ministerstw: marynarki i osad, które od roku 1660 nierozdzielnie były połączone, i których rozdzielenie może stać się źródłem ciągle ponawiających się trudności.

Nic dotąd nie jest zdecydowane co do marszałka Randon, który dotąd nie przybył jeszcze do Paryża. Sądzą tu, że w razie jeśliby stan mar-

szalka Bosquet, który nie jest niebezpieczny, ale wymaga wielkiego oszczędzania się, nie pozwolił mu zatrzymać powierzonej mu jednej z pięciu wielkich komend wojskowych, wysoka ta posada została by oddana marszałkowi Randon.

H I S Z P A N J A.

Madryt 25 Czerwca. Otwarcie wodociągów Lozaya, dzieło nader ważne dla Madrytu, odbyło się z wielkiem powodzeniem. Wytrysk wynosi 81 stóp nad powierzchnią ziemi. Koszta tego przedsięwzięcia obliczają na 126 milionów realów.

W Ł O C H Y.

Neapol 17 Czerwca. Wybuchy Wezuwiusza od dwóch dni zupełnie ustały.

Hrabia Montemolin (don Carlos VI Luis) w d. 29 b. m. puszcza się w podróż do Niemiec. Chce on piękną porę roku przepędzić w Baden.

Znana autorka pani Fryderyka Bremer bawi tu od niejakiego czasu, i wybiera się w podróż na wschód.

Według ostatnich doniesień z Piemontu, hrabia Cavour pomimo wszelkich przedstawień obcych mocarstw, stale postanowił domagać się wynagrodzenia dla osady statku Cagliari.

DONIESIENIA.

Dyrektor drogi żelaznej Warszawsko-Wiedeńskiej. — Zawiadania iż w skutek uchwały rady zarządzającej z dnia 5 (17) maja r. b. w każdą niedzielę i święta, wyprawiane będą drogą żelazną pociągi spacerowe z Warszawy do Skierniewic i stacji pośrednich...

Xiegarnia i skład nut muzycznych R. FRIEDLEJN, przy ulicy Senatorskiej Nr. 460, odebrała następujące nowe kompozycje jako to: Reverie, skomponowane na fortepian i ofiarowane pani Amelji Hering, przez Antoniego Kątskiego, dzieło 163, cena kop. 60.

(Nr. 331-1)

NASIENIE RZEPY

ścierniowej, ugorowej i jesiennej, funt po kop. 50, 60 i 70. Turnipsa angielskiego, funt kop. 75 i 80. Worków bez szwu korcowych, sztuka po kop. 75, pięćcio-ćwierciowych kop. 90, sześćcio-ćwierciowych rs. 1, siedmio-ćwierciowych rs. 1 kop. 40, ośmio-ćwierciowych rs. 1 kop. 20 i dziewięćcio-ćwierciowych tak zwanych młynarskich czyli mąkowych po rs. 1 kop. 40. Dostać można w składzie Naslon Dra. F. Betzho d przy ulicy Senatorskiej obok Resursy.

W owczarniach rządowych Kieleckich, jest do nabycia 470 sztuk Matek różnego wieku i klasy Merynosów, które jako żyjące od zakładowych owiec, na publiczną sprzedaż dnia 28 czerwca (10 lipca) 1858 roku we wsi Górno w miejscu zakładu, od miasta Kielec o 10 wiorst położonego, wystawionemi będą — jak również że sprzedaż Baranów różnej klasy zawsze jest otwartą o czem mających chęć kupienia zawiadania się niniejszem

(Nr. 325-4)

PRZYJECHALI DO WARSZAWY. Hen. oby. z Wasingtonu nr 1366, Olizar Karol hr. z Krzewaty nr 585, Bogusławski Konrad ob. z Stoku nr 584, Bogatko Anto. ob. z Siemiątkowa nr 584, Cielecki Konst. ob. z Pa-

WYJECHALI Z WARSZAWY. Andrzejkowicz Ryszard obyw. do Grodna, Gordon Kar. ob. do Lisowic, Groplina nr 585, Dembowski Leon oby. z Kłmontowic nr 625, Gutkowski Teodor ob. z Swiniar nr 586, Jabłoński Stan. ob. z Wałowic nr 584, Kleniewski Mich. ob. z Karniewic nr 584, Lewiński Lud. oby. z Rzeczyca nr 570, Zem-picki Adolf oby. z Maluzyna nr 585, Wolf Kar. ob. z Cielądza nr 586, Walewski Alex. ob. z Gliny nr 584, Złotnicki Hiero. oby. z Błony nr 556, Alwilino Karol kup. z Wrocławia nr 2323, Jasiński Michał oby. z Poznania nr 603, Lachnicki Cyprjan oby. z Paryża nr 414, Logucki

— Wczoraj odpłynęło na dół rzeki Wisły statkiem parowym Pilica osób 47.

— W dniu wczorajszym przyjechało do Warszawy koleją żelazną osób 274, wyjechało 345.

KURS GIEŁDY WARSZAWSKIEJ. dnia 2 Lipca 1858 roku.

Table with columns: Monety, Papiery, Wexleznia 1 b. m. and exchange rates for various locations like Berlin, Gdańsk, Hamburg, London, Moskwa, Petersburg, Paryż, Wiedeń, Wrocław.

Wartość kuponu bieżącego od obl. skar. Rs. 1 kop. 2 1/2, od listów zastawnych kop. 1 1/2, od nowej rosyjskiej pożyczki Rs. — kop. 1888

CENY TARGOWE WARSZAWSKIE do dnia 25 Czerwca 1858 roku.

Table with columns: rskr. kop. and rskr. kop. listing prices for various goods like Żyta korzec, Pszenicy wyborowej, Grochu polnego, Gryki, Jęczmienia, Owsa, Mąki pszennej korzec, Kaszy jaglanej kor.

Do dzisiejszego Nru Kroniki, dołącza się Przeglądu Rolniczego, Handlowego i Przemysłowego Numer 26ty.

TEATR WIELKI. Dziś: Przebudzenie się Iwa-Robert i Bertrand. — Jutro: Marta.

TEATR ROZMAITOSCI. Jutro: Biała kamelja. Chłopi arystokraci. Folwark primerowe.

PERSPERTYWY TEATRALNE wynajmuje optyk Pik, ulica Miodowa Nr. 479.